

CRNA GORA
UPRAVA ZA STATISTIKU

IV Proleterske 2, 81000 Podgorica

Tel: +382 (0) 20 230 811

Fax: +382 (0) 20 230 814

E-mail: contact@monstat.org

IZVJEŠTAJ O KVALITETU ZA 2019. GODINU

Stvoreni i obrađeni otpad

Odgovorno lice: Jelena Aprcović

Odsjek: Odsjek statistike životne sredine i šumarstva

Sadržaj:

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju	2
1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja	2
1.2 Pravni osnov	2
1.3 Statističke jedinice	2
1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja	2
1.4.1 Sektori	2
1.4.2 Statistička populacija	2
1.5 Referentna geografska oblast	3
1.6 Koncepti i definicije	3
1.7 Klasifikacije	3
1.8 Frekvencija prikupljanja podataka	3
1.9 Dinamika objavljivanja podataka	3
1.10 Metodologija	3
1.11 Bazni period	3
1.12 Jedinica mjere	3
1.13 Izvor podataka	4
1.14 Metod prikupljanja podataka	4
2. Relevantnost - korisnici podataka	4
2.1 Potrebe korisnika	4
2.2 Zadovoljstvo korisnika	4
3. Tačnost i pouzdanost	4
3.1 Tačnost - opšta ocjena	4
3.2 Uzoračka greška	5
3.3 Neuzoračka greška	5
3.3.1 Greška obuhvata	5
3.3.2 Greška mjerenja	5
3.3.3 Greška neodaziva	5
3.3.4 Greška u obradi podataka	5
3.4 Sezonsko prilagođavanja	5
3.5 Revizija podataka	5
3.5.1 Politika revizije podataka	5
3.5.2 Praksa revizije podataka	5
3.5.3 Prosječna veličina revidiranog podataka	5
4. Pravovremenost i tačnost objave podataka	5
4.1 Pravovremenost	5
4.2 Tačnost objave podataka	6
5. Dostupnost i jasnoća	6
5.1 Kalendar objave podataka	6
5.2 Pristup kalendaru objave podataka	6
5.3 Saopštenja	6
5.4 Publikacije	6
5.5 Onlajn baza podataka	6
5.6 Pristup mikro podacima	6
5.7 Popunjenost metadate	6
6. Uporedivost	6
6.1 Prostorna uporedivost	6
6.2 Vremenska uporedivost	6

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju

1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja

Svrha istraživanja statistike otpada je prikupljanje, obrada i diseminacija podataka o vrstama i količinama otpada koje stvaraju privredna društva - preduzeća iz oblasti proizvodnih i uslužnih djelatnosti i načinu postupanja sa njim, podataka o sakupljanju komunalnog otpada, izvoru sakupljenog komunalnog otpada i obradi sakupljenog komunalnog otpada. Podaci se prikupljaju kroz sljedeća istraživanja: Istraživanje o komunalnom otpadu, Istraživanje o sakupljanju i obradi otpada i Istraživanje o stvorenom otpadu.

1.2 Pravni osnov

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl.list Crne Gore" br. 18/12 i 47/19) definisane su odredbe za prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka. Zakon pruža Upravi za statistiku jasno i široko pravno ovlaštenje da prikuplja i pristupa podacima potrebnim za sprovođenjem Programa i Godišnjeg plana. Zakon daje prioritet upotrebi administrativnih podataka, kao i pravo pristupa individualnim podacima koji su rezultat istraživanja ostalih proizvođača zvanične statistike. Kao dopuna zakonskim odredbama, Uprava za statistiku je potpisala nekoliko memoranduma o saradnji sa imaočima administrativnih podataka. Prilikom izrade instrumenata za istraživanja u oblasti statistike otpada korišćena je Regulativa 2150/2002 Evropskog parlamenta i savjeta od 25. novembra 2002. godine i Regulativa 849/2010 o izmjeni Regulative (EZ) br. 2150/2002 od 27. septembra 2010.godine.

1.3 Statističke jedinice

Izveštajne jedinice za istraživanje o komunalnom otpadu su komunalna preduzeća kojima Sekretarijat za lokalnu samoupravu dodjeljuje dozvolu za obavljanje službe sakupljanja i transporta komunalnog otpada, za istraživanje o sakupljanju i obradi otpada preduzeća imaju dozvolu od Agencije za zaštitu prirode i životne sredine za sakupljanje, obradu, izvoz/uvoz otpada, preduzeća koja upravljaju odlagalištima - deponijama. Izveštajne jedinice za istraživanje o stvorenom otpadu su preduzeća sa 10 i više zaposlenih, čija je osnovna djelatnost definisana u sektorima: A – Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo; B – Rudarstvo; C - Prerađivačka industrija; D - Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija; E - Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti; F – Građevinarstvo, G - Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala - grana 45.2 Održavanje i popravka motornih vozila; M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti - oblast 75 Veterinarske djelatnosti; Q - Zdravstvena i socijalna zaštita - grupe: 86.10 Djelatnost bolnica, 86.21 Opšta medicinska praksa, 86.23 Stomatološka praksa i 86. 90 Ostala zdravstvena zaštita prema Klasifikaciji djelatnosti 2010.

1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja

1.4.1 Sektori

A – Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo; B – Rudarstvo; C - Prerađivačka industrija; D - Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija; E - Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti; F – Građevinarstvo, G - Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala - grana 45.2 Održavanje i popravka motornih vozila; M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti - oblast 75 Veterinarske djelatnosti; Q - Zdravstvena i socijalna zaštita - grupe: 86.10 Djelatnost bolnica, 86.21 Opšta medicinska praksa, 86.23 Stomatološka praksa i 86. 90 Ostala zdravstvena zaštita prema Klasifikaciji djelatnosti 2010.

1.4.2 Statistička populacija

Privredna društva (preduzeća) sa 10 i više zaposlenih, čija je osnovna djelatnost definisana u sektorima A – Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo; B – Rudarstvo; C - Prerađivačka industrija; D - Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija; E - Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti; F – Građevinarstvo, G - Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala - grana 45.2 Održavanje i popravka motornih vozila; M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti - oblast 75 Veterinarske djelatnosti; Q - Zdravstvena i socijalna zaštita - grupe: 86.10 Djelatnost bolnica, 86.21 Opšta medicinska praksa, 86.23 Stomatološka praksa i 86. 90 Ostala zdravstvena zaštita prema Klasifikaciji djelatnosti 2010; sva komunalna preduzeća, preduzeća koja upravljaju odlagalištem - deponijom i preduzeća koja imaju dozvolu za sakupljanje, obradu i izvoz/uvoz otpada od Agencije za zaštitu prirode i životne sredine.

1.5 Referentna geografska oblast

Crna Gora.

1.6 Koncepti i definicije

Otpad je svaka materija ili predmet koju je imalac odbacio, namjerava da odbaci ili je dužan da odbaci u skladu sa zakonom.

Neopasni otpad je otpad koji po sastavu i svojstvima nema neku od karakteristika opasnog otpada.

Opasni otpad je otpad koji sadrži elemente ili jedinjenja koja imaju jedno ili više od sljedećih opasnih svojstava: eksplozivnost, reaktivnost, zapaljivost, nadražljivost, štetnost, toksičnost, infektivnost, kancerogenost, korozivnost, mutagenost, teratogenost, ekotoksičnost, svojstvo nagrivanja i svojstvo otpuštanja otrovnih gasova hemijskom ili biološkom reakcijom i osjetljivost/razdražljivost, kao i otpad iz kojeg, nakon odlaganja, može nastati druga materija koja ima neko od opasnih svojstava.

Komunalni otpad je otpad nastao u domaćinstvima ili prilikom obavljanja djelatnosti koji je po svojstvima sličan otpadu nastalom u domaćinstvima.

Miješani komunalni otpad je otpad iz domaćinstva preostao nakon odvajanja pojedinih frakcija komunalnog otpada za koji je predviđena mogućnost selektivnog sakupljanja uključujući komunalnu otpadnu ambalažu.

Izvorni proizvođač otpada je svako lice čijom aktivnošću nastaje otpad.

Obrada otpada je postupak prerade i/ili zbrinjavanja otpada, uključujući pripremu prije prerade i/ili zbrinjavanja.

1.7 Klasifikacije

NACE Rev 2.

Pravilnik o klasifikaciji otpada i katalogu otpada (*Sl. list Crne Gore, br. 59/13 od 26.12.2013*).

Evropska lista otpada – LoW (European List of Waste)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:253:0002:0041:EN:PD>

Statistička klasifikacija otpada <http://www.monstat.org/cg/page.php?id=608&pageid=608>

1.8 Frekvencija prikupljanja podataka

Podaci se prikupljaju u godišnjoj periodici.

1.9 Dinamika objavljivanja podataka

Frekvencija diseminacije podataka je godišnja. Eurostat-u se podaci dostavljaju svake druge godine. Rok za dostavljanje podataka prema Eurostat-u je 30. jun tekuće godine.

1.10 Metodologija

Metodologija za Istraživanje o stvorenom otpadu u industriji dostupna je na web sajtu Uprave za statistiku: <http://www.monstat.org/cg/page.php?id=1187&pageid=66>

1.11 Bazni period

Nije relevantno.

1.12 Jedinica mjere

Kilogrami, tone.

1.13 Izvor podataka

Izvor podataka su: komunalna preduzeća kojima Sekretarijat za lokalnu samoupravu dodjeljuje dozvolu za obavljanje službe sakupljanja i transporta komunalnog otpada; preduzeća imaju dozvolu od Agencije za zaštitu prirode i životne sredine za sakupljanje, obradu, izvoz/uvoz otpada; preduzeća koja upravljaju odlagalištima – deponijama; preduzeća sa 10 i više zaposlenih, čija je osnovna djelatnost definisana u sektorima B – Rudarstvo; C - Prerađivačka industrija; D - Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija; E - Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti; A – Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo; F – Građevinarstvo, G - Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala - grana 45.2 Održavanje i popravka motornih vozila; M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti - oblast 75 Veterinarske djelatnosti; Q - Zdravstvena i socijalna zaštita - grupe: 86.10 Djelatnost bolnica, 86.21 Opšta medicinska praksa, 86.23 Stomatološka praksa i 86. 90 Ostala zdravstvena zaštita prema Klasifikaciji djelatnosti 2010. Podaci o stvorenim količinama otpada u uslužnim djelatnostima dobijaju se kompilacijom podataka iz različitih istraživanja: podataka Istraživanja o stvorenom otpadu, podataka o količinama otpada prikupljenih od izvornih proizvođača iz Istraživanja o sakupljanju i obradi otpada i podataka o količinama sakupljenog otpada u proizvodnim i uslužnim djelatnostima iz Istraživanja o komunalnom otpadu.

1.14 Metod prikupljanja podataka

Podaci se prikupljaju izvještajnom metodom za Istraživanje o komunalnom otpadu i Istraživanje o sakupljanju i obradi otpada, dok se podaci Istraživanja o stvorenom otpadu prikupljaju anketnom metodom.

2. Relevantnost - korisnici podataka

2.1 Potrebe korisnika

Međunarodni korisnici:

1. Eurostat;
2. Svjetska banka;
3. UN organizacije;
4. Međunarodni monetarni fond.

Nacionalni korisnici:

1. Ministarstva i drugi organi javne uprave;
2. Lokalne samouprave i drugi organi lokalne uprave;
3. Centralna banka;
4. nevladine organizacije;
5. studenti;
6. istraživači;
7. mediji.

2.2 Zadovoljstvo korisnika

Uprava za statistiku je usvojila Strategiju upravljanja kvalitetom, Vodič za implementaciju Strategije upravljanja kvalitetom, kao i Implementacioni plan za sprovođenje politike kvaliteta. U cilju mjerenja stepena do kojeg ispunjava svoje obaveze prema korisnicima i u sklopu nove politike kvaliteta, Uprava za statistiku je sprovela istraživanje o zadovoljstvu korisnika. Prikupljanje podataka realizovano je putem web ankete, u periodu od 1. septembra do 20. oktobra 2017. godine, dok je drugo istraživanje sprovedeno u periodu od 6. marta do 27. aprila 2020. godine. Rezultati istraživanja dostupni su na web stranici Uprave za statistiku, link: <https://www.monstat.org/cg/page.php?id=1625&pageid=1625>.

3. Tačnost i pouzdanost

3.1 Tačnost - opšta ocjena

Podaci se dobijaju izvještajnom i anketnom metodom, pa su podložni uobičajenim vrstama greške - greškama prilikom obrade i neodgovora. U cilju sprečavanja mogućnosti pojave greški preduzimaju se odgovarajuće aktivnosti kako bi se identifikovali i eliminisali potencijalni izvori grešaka.

3.2 Uzoračka greška

Uzoračka greška ne može se izračunati jer se istraživanja ne sprovede na osnovu uzorka.

Indikatori uzoračke greške

Nije relevantno.

3.3 Neuzoračka greška

U neuzoračke greške spadaju: greška obuhvata, greška mjerenja, greška odaziva i greška obrade.

3.3.1 Greška obuhvata

Nije dostupno.

Indikatori greške obuhvata (A2)

Nije dostupno

3.3.2 Greška mjerenja

Greške mjerenja ispravljaju se na osnovu logičko-računskih kontrola, poređenjem podataka sa prethodnim godinama, drugim istraživanjima i kontaktiranjem izvještajnih jedinica radi provjere podataka

3.3.3 Greška neodaziva

Nije dostupno.

Stopa neodaziva jedinica

Nije dostupno.

Stopa neodaziva za temu

Nije dostupno.

3.3.4 Greška u obradi podataka

Nije dostupno.

Stopa imputacije

Nije dostupno.

3.4 Sezonsko prilagođavanja

Nije relevantno

3.5 Revizija podataka

3.5.1 Politika revizije podataka

Uprava za statistiku je usvojila Politiku revizije i ista je dostupna na web sajtu:

<http://www.monstat.org/cg/page.php?id=1493&pageid=1493>.

3.5.2 Praksa revizije podataka

Nije dostupno.

3.5.3 Prosječna veličina revidiranog podataka

Nije dostupno.

4. Pravovremenost i tačnost objave podataka

4.1 Pravovremenost

Prema Godišnjem planu zvanične statistike i Kalendaru objavljivanja statističkih podataka rok za objavu saopštenja je 29. oktobar tekuće godine. Podaci se odnose na prethodnu godinu.

Vremenski jaz objave preliminarnih podataka

Nije relevantno.

Vremenski jaz objave konačnih podataka

Pravovremenost konačnih podataka je broj mjeseci od referentnog perioda na koji se podatak odnosi do objave konačnih rezultata. Izražava se kao broj mjeseci od posljednjeg dana referentnog perioda do dana objavljivanja konačnih rezultata (u obliku $T + n$, gdje je n broj mjeseci u slučaju godišnjih istraživanja). $T1 = dfinl - drefp = 12 (T+12)$.

4.2 Tačnost objave podataka

Prema Godišnjem planu zvanične statistike i Kalendaru objavljivanja statističkih podataka rok za objavu Saopštenja o otpadu bio je 29. oktobar 2020. godine. Zbog okolnosti nastalih širenjem virusa COVID-19, koje su uzrokovale prolongiranje rada na vremenskim serijama statistike otpada i otežanu kontrolu podataka, saopštenje je objavljeno 29. decembra 2020. godine, odnosno 60 dana nakon planiranog roka.

5. Dostupnost i jasnoća

5.1 Kalendar objave podataka

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl.list Crne Gore" br. 18/12 i 47/19) se propisuje da proizvođači zvanične statistike pripremaju, ažuriraju i objavljuju Kalendar objavljivanja statističkih podataka. Objavljuje se na internet stranici Uprave za statistiku najkasnije do 20. decembra za narednu godinu, za sve proizvođače zvanične statistike koji uključuje datume objavljivanja statističkih podataka. Svaka promjena u datumu objavljivanja u Kalendaru objavljuje se unaprijed u skladu sa Procedurom o neplaniranim revizijama.

5.2 Pristup kalendaru objave podataka

<http://www.monstat.org/cg/page.php?id=545&pageid=12>.

5.3 Saopštenja

Saopštenje o stvorenom i obrađenom otpadu dostupno je na sajtu:

<https://www.monstat.org/cg/page.php?id=1009&pageid=64>

5.4 Publikacije

Nije dostupno.

5.5 Onlajn baza podataka

Nije dostupno.

5.6 Pristup mikro podacima

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl.list Crne Gore" br. 18/12 i 47/19) regulisana su pravila pod kojim spoljni korisnici mogu dobiti pristup individualnim podacima za potrebe istraživanja. Članom 58 definisane su vrste naučnih i istraživačkih organizacija koje mogu dobiti takve podatke. Davanje individualnih podataka bez identifikatora moguće je isključivo na pisani zahtjev naučno-istraživačkih ustanova, u svrhu obavljanja naučno-istraživačke djelatnosti, kao i međunarodnih statističkih organizacija i proizvođača statistike iz drugih država. Istraživački subjekt potpisuje Ugovor sa Upravom za statistiku, kao i Izjavu o poštovanju principa povjerljivosti. Proizvođači zvanične statistike vode posebnu evidenciju o korisnicima i o svrsi za koju su statistički podaci dati na korišćenje.

5.7 Popunjenost metadate

Nije dostupno.

6. Uporedivost

6.1 Prostorna uporedivost

Metodologija istraživanja je usklađena sa EU Regulativama što omogućava uporedivost između zemalja.

6.2 Vremenska uporedivost

U cilju dobijanja kvalitetnih i uporedivih podataka u skladu sa međunarodnim standardima, odnosno Regulativom o statistici otpada 2150/2002, izvršen je preračun podataka za period od 2011 - 2019. godine, kroz projekat nacionalna IPA 2017. Podaci su objavljeni 29. decembra 2020. godine.

Indikator za uporedivost u vremenu

Dužina uporedivih vremenskih serija se izračunava sledećom formulom: $CC1 = Jlast - Jfirst + 1$ $Jlast$ - broj poslednjeg referentnog perioda objavljene statistike $Jfirst$ - broj prvog referentnog perioda uporedive statistike Prema navedenoj formuli, dužina uporedive vremenske serije za ovo istraživanje je 9 godina.